УДК 811.111’37 6. Філологічні науки

КОМІСИВНІ МОВЛЕННЄВІ АКТИ В КОНТЕКСТІ КОМУНІКАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОГО АНГЛІЙСЬКОГО МОВЛЕННЯ)

Заграновська О.І.,
асистент кафедри англійської філології
факультет іноземних мов
Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна

Вивчення проблеми мовленнєвого спілкування посідає вагоме місце в сучасній комунікативно зорієнтованій лінгвістиці. Особливо важливим для дослідження є питання мовленнєвого акту (далі – МА) та його роль у здійсненні успішного спілкування. Адже саме МА перетворює мовне висловлення в носія комунікативного смислу [2, с.21].

Завдяки широкому вживанню МА в процесі спілкування комуніканти досягають успішної комунікативної мети, адже спілкування людей відбувається у межах комунікативного акту, складовими якого є особистості учасників комунікації (адресанта і адресата) як носіїв соціальних ролей, психічних властивостей, психологічних якостей, духовних, естетичних тощо ідеалів, когнітивних особливостей; конститутивні елементи спілкування; повідомлення, яке поєднує комунікантів тощо [2, с.186].

Основи теорії МА було закладено Дж. Остіном у 1955 р. у межах Джеймсівського курсу, читаного ним у Гарвардському університеті. У 1962 р. його погляди знайшли своє втілення у посмертно виданій книзі «Слово як дія». Ідеї Остіна розвивали філософи-аналітики, логіки та прагматики Дж. Серль, П. Строссон, Г. Грайс, Дж. Ліч, лінгвісти А. Вежбицька, М. Нікітін та ін. [2, с.187].

Опираючись на дослідження вчених-лінгвістів типовим можемо вважати таке розуміння МА: «Мовленнєвий акт – це цілеспрямована мовленнєва дія, яка

відбувається відповідно до принципів і правил мовленнєвої поведінки, що розглядається в межах прагматичної ситуації» [1, с.136].

Досліджено основні ознаки МА, а саме інтенціональність (умисність), цілеспрямованість і конвенціональність.

Метою нашої розвідки є розглянути та показати на англомовних прикладах найуживаніші засоби вираження комісивних МА в контексті комунікації.

Предметом дослідження є комісивні МА у процесі спілкування.

Аналіз проводитимемо на матеріалі сучасної англійської мови.

Згідно досліджень та вивчення питання МА, Дж.Остін розмежував і витлумачив дієслова п’яти класів: вердиктивів, екзерситивів, комісивів, бехабітивів, експозитивів. Дж. Серль виділив у своїй класифікації п’ять основних типів іллокутивних актів: репрезентативи, директиви, комісиви, експреси ви, декларації [4, с. 170].

Кожен МА, що належить до того чи іншого класу характеризується чіткою структурою, несе певне семантичне навантаження та здійснює потрібну комунікативну мету.

У нашому дослідження ми зупинимося на комісивних МА та на прикладах сучасної англійської мови покажемо роль їх застосування в процесі комунікації для досягнення конкретної комунікативної мети.

Комісиви вважаються МА зобов’язання, що зобов'язують виконати певні дії у майбутньому або дотримуватися певної лінії поведінки [5]. Типовими виявами цього класу постають обіцянки та інші обов’язки, зокрема заяви про наміри і різне вираження підтримки, наприклад англійські дієслова типу ***consent*** “погоджуватися”, ***guarantee*** “гарантувати”, ***promise*** “обіцяти”, ***vow*** “клястися, присягатися”, ***swear*** “клястися, присягатися” та ін. Комісиви – це ухвала обов’язків про наміри.

Наведемо приклади вживання даних актів в англійській мові:

1) **consent (згода):**

Her parents would not give their consent to the marriage (її батьки не дають згоди на шлюб)

Silence gives consent (прислів'я – мовчання)

He consented to make a speech at the meeting (він погодився зробити промову на зборах)

2) **guarantee (гарантія):**

I guarantee to pay back all the money (я гарантую повернути уся гроші)

Health cannot be guaranteed (на здоров'я нема гарантії)

I guarantee the you will enjoy the walk! (гарантую, вам сподобається прогулянка)

3) **promise (обіцянка):**

I promise you I will keep my word! (обіцяю тобі дотримати свого слова)

They promise sunny weather today (на сьогодні обіцяють сонячну погоду)

I won't break my promise (я не порушу своєї обіцянки)

4) **vow (клятва):**

The bride and groom exchanged vows at the ceremony (наречені обмінялися обіцянками любові)

The monks take a vow of silence (монахині дають обітницю мовчання)

5) **swear (заприсягтися):**

He swore revenge on the killers (він заприсягся помститися убивцям)

Everyone was sworn to secrecy / silence (всі заприсяглися мовчати).

Варто відмітити, що успішне здійснення МА обіцянки забезпечується пресупозиційними умовами успішності, дотримання яких приведе до бажаного результату. Окреслимо найголовніші з них : а) мовець певний того, що може здійснити бажану для співрозмовника дію; б) він щирий у своїй готовності пов'язати себе зобов'язанням; в) він переконаний, що його майбутня дія буде корисною для адресата; г) адресат хоче, щоб адресант виконав обіцяну дію; д) обидва знають, що недотримання обіцянки засуджується; е) при невиконанні умов адресат має право вдатися до запобіжних заходів: нагадати, вимагати, притягнути до відповідальності тощо.

Аналізуючи вище наведені приклади вираження обіцянки, присяги чи згоди, ми можемо стверджувати, що комісивні МА відіграють важливу роль у

процесі людського спілкування. Вживаючи комісивні МА, комуніканти мають змогу виражати обіцянки щодо виконання тих чи інших дій, давати зобов'язання, висловлювати згоду чи незгоду з приводу тієї чи іншої ситуації. Знання та вміле застосування таких актів в контексті комунікації забезпечує успішне досягнення конкретної комунікативної мети.

Література:

1. Арутюнова Н.Д. Дискурс / Н.Д. Арутюнова // Лингвистический энциклопедический словарь. – М., 1990. – С. 136 – 137.

2. Бацевич Ф.С. Лінгвістична генологія: проблеми і перспективи: Монографія / Ф.С. Бацевич. – Львів: ПАІС, 2005. – 256 с.

3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф.С. Бацевич // Підручник. – К. : Видавничий центр «Академія», 2009. – 344 с.

4. Серль Дж. Класификация иллокутивных актов // Новое в зарубежной лингвистике. Вып.17 / Дж. Серль. – М.: Прогресс, 1986. – С.170 – 194.

5. Вікіпедія [Електроннийресурс]. – Режим доступу: **https://uk.wikipedia.org/wiki/Мовленнєвий_акт**